

Informatiemap

Protocol

Leesproblemen en

Dyslexie

Groep 5 - 8

SWV “WSNS Salland”

Inhoudsopgave

• Voorwoord	2
• Toelichting regels en afspraken m.b.t. dyslexie protocol	3
• Regels en afspraken m.b.t. dyslexieprotocol groep 5	4
• Regels en afspraken m.b.t. dyslexieprotocol groep 6	9
• Regels en afspraken m.b.t. dyslexieprotocol groep 7	14
• Regels en afspraken m.b.t. dyslexieprotocol groep 8	19
• Afsprakenkaart	23
• Speciale maatregelen en hulpmiddelen	24
• Overzicht ICT hulpmiddelen	26
• Kosten en vergoeding bij dyslexie	34
• Dyslexie en het basispakket	34
• Aan te bevelen boeken / boekenseries	35
• Leesmeters	36
• Overzicht materiaal spelling	40

Voorwoord

Het afgelopen jaar (2010-2011) heeft een deelnetwerk ib-ers van het samenwerkingsverband WSNS Salland deze map aangepast in het kader van het protocol leesproblemen en dyslexie in de onderbouw van de basisschool.

Het is een informatiemap waarbij verschillende facetten bij het werken met kinderen met lees- en/of spellingproblemen aan de orde komen. De bedoeling van deze map is om ib-ers en leerkrachten mogelijkheden te geven om zelf een route te bepalen bij het behandelen van kinderen met voornoemde problemen.

De werkgroep pretendeert niet dat dit een volledige map is en is zich bewust van de tijdelijkheid van sommige informatie. We hebben geprobeerd zo actueel mogelijk te zijn.

Deze informatiemap komt tegemoet aan de gestructureerde benadering van signalerings- en interventiemomenten met betrekking tot dyslexie.

De werkgroep hoopt met deze informatiemap in een behoefte te voorzien.

Raalte, april 2011.

Thea Kiekebosch
Rita Kolk
Cindy Schuurman

Met dank aan:
Monique Hendriks
Jos Geurtsen
Marian Lugtenberg

Toelichting regels en afspraken met betrekking tot het dyslexieprotocol

- 1. Het raamwerk van dit protocol bestaat uit vier meetmomenten en vier interventiemomenten. Elke eerste interventieperiode is gebaseerd op de gegevens van het laatste meetmoment van het vorige schooljaar.**
- 2. In dit protocol is uitgegaan van de Cito Technisch Lezen en de Cito Spelling als eerste signaleringstoetsen. Deze toetsen worden afgenomen bij meetmoment 2 en 4.**
- 3. De signaleringstoetsen voor meetmoment 2 en 4 liggen min of meer vast. Voor de meetmomenten 1 en 3 kiezen wij voor:**
 - Toetsing van leerlingen die in de voorafgaande interventieperiode in aanmerking kwamen voor extra begeleiding;
 - Toetsing van leerlingen die in de afgelopen periode gesignaleerd zijn naar aanleiding van de methodegebonden toetsresultaten;
 - Toetsing van leerlingen met een eigen leerlijn;
 - Signalering / evaluatie middels afname van de stillestoets, PI-dictee of screeningsinstrument dyslexie (scholen kunnen eventueel ook voor andere gestandaardiseerde toetsen kiezen).

REGELS EN AFSPRAKEN m.b.t. dyslexieprotocol:

Groep 5

sept. De volgende leerlingen komen, in overleg met de vorige leerkracht, in aanmerking voor extra begeleiding tot de herfstvakantie (interventieperiode 1)

Kinderen die eind groep 4 voor lezen Cito DMT kaart 1, 2 + 3 lage C, D of E scoren (vaardigheidsscore ≤ 50)

Kinderen die op Cito TL-Leestempo E4 een lage C, D of E scoren (vaardigheidsscore ≤ 61 . Voor vervolgafname, zie handleiding Technisch Lezen)

Kinderen die op Cito Spelling E4 een lage C, D of E scoren (vaardigheidsscore ≤ 117 bij E4 Start+Vervolg 1 óf vaardigheidsscore ≤ 117 bij E4 Start+Vervolg 2)

Materialen voor interventieperiode 1

Spellend lezen	<p>Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie Zoeklichtserie Toch nog leren lezen Leesbladen AHLanting Informatie junior Leestheater Tutorlezen</p>
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	<p>Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren</p>
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	<p>Samenleesboeken Zoeklicht interactief</p>

okt./nov. Meetmoment 1 groep 5: (tussenmeting, alleen voor zwakke leerlingen)

Lezen: DMT kaart 3 (+2+1)
of Screeningsinstrument Dyslexie
of EMT (en Klepel)
of stilleestoets
en evt. AVI

Spelling: PI-dictee (A-versie)
of Screeningsinstrument Dyslexie
of CITO Spelling E4

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding tot eind januari (interventieperiode 2)

Kinderen die op DMT/PI-dictee/CITO Spelling - weinig tot geen vooruitgang laten zien wat betreft vaardigheidsscore t.o.v. vorig meetmoment

Kinderen die \leq standaardscore 7 op EMT/Klepel behalen

Kinderen die onder percentielscore 20 op Screeningsinstrument Dyslexie scoren

Kinderen die met stillezen minder dan 110 woorden per minuut lezen (stilleestoets)

Materialen voor interventieperiode 2

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie Zoeklichtserie Toch nog leren lezen Leesbladen AHLanting Informatie junior Leestheater Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbellenen
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief

jan./febr. Meetmoment 2 groep 5:

Lezen: Cito TL- Leestempo M5
Spelling: Cito Spelling M5
Begrijpend lezen: Cito Begrijpend Lezen M5

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding tot begin april (interventieperiode 3)

Kinderen die op Cito TL-Leestempo M5 een lage C, D of E scoren
 (vaardigheidsscore ≤ 73. Voor vervolgfname, zie handleiding Technisch Lezen)

Kinderen die op Cito Spelling M5 een lage C, D of E scoren
 (vaardigheidsscore ≤ 123 bij M5 Start+Vervolg 1 óf
 vaardigheidsscore ≤ 123 bij M5 Start+Vervolg 2)

Materialen voor interventieperiode 3

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie Zoeklichtserie Toch nog leren lezen Leesbladen AHLanting Informatie junior Leestheater Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft : dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft ; spellingbladen mee naar huis Preteaching ; woordpakket tijdens rt. Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief

april Meetmoment 3 (groep 5 tussenmeting, alleen voor zwakke leerlingen)

Lezen: **DMT kaart 3 (+2+1)**
of Screeningsinstrument Dyslexie-woordleestoets
of EMT (en Klepel)
of stilleestoets
en evt. AVI

Spelling: **PI-dictee (B-versie)**
of Screeningsinstrument Dyslexie
of CITO Spelling M5

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding tot begin juni (interventieperiode 4)

Kinderen die op DMT/PI-dictee/CITO Spelling - weinig tot geen vooruitgang laten zien wat betreft vaardigheidsscore t.o.v. vorig meetmoment

Kinderen die \leq standaardscore 7 op EMT/Klepel behalen

Kinderen die onder percentiel 20 scoren op Screeningsinstrument Dyslexie

Kinderen die met stillezen minder dan 110 woorden per minuut lezen (stilleestoets)

Materialen voor interventieperiode 4

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie Zoeklichtserie Toch nog leren lezen Leesbladen AHLanting Informatie junior Leestheater Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief

mei/juni Meetmoment 4 groep 5:

Lezen:	Cito TL- Leestempo E5 DMT kaart 3 (+2+1)
Spelling:	Cito Spelling E5 of PI-dictee
Begrijpend lezen:	Cito Begrijpend Lezen E5
Eventueel:	Cito Luisteren Cito Woordenschat

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding bij de start van het nieuwe schooljaar (interventieperiode 1)

**Kinderen die voor lezen Cito DMT kaart 1, 2 + 3 lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 65)**

**Kinderen die op Cito TL-Leestempo E5 een lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 80 . Voor vervolgafname, zie handleiding Technisch Lezen)**

**Kinderen die op Cito Spelling E5 een lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 127 bij E5 Start+Vervolg 1 óf
vaardigheidsscore ≤ 126 bij E5 Start+Vervolg 2)**

De leerkracht van groep 5 stelt voor de zwakke lezers/spellers een overdrachtsverslag op. De ontwikkeling van deze kinderen wordt in groep 6 nauwgezet gevolgd. Leerlingen waarbij dyslexie vermoed wordt krijgen een afsprakenkaart met daarop de voor hen geldende compenserende, dispenserende of faciliterende maatregelen.

REGELS EN AFSPRAKEN m.b.t. dyslexieprotocol:

Groep 6

sept. De volgende leerlingen komen, in overleg met de vorige leerkracht, in aanmerking voor extra begeleiding tot de herfstvakantie (interventieperiode 1)

Kinderen die voor lezen Cito DMT kaart 1, 2 + 3 lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 65)

Kinderen die op Cito TL-Leestempo E5 een lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 80 . Voor vervolgafname, zie handleiding Technisch Lezen)

Kinderen die op Cito Spelling E5 een lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 127 bij E5 Start+Vervolg 1 óf
vaardigheidsscore ≤ 126 bij E5 Start+Vervolg 2)

Materialen voor interventieperiode 1:

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie zoeklichtserie Leesbladen AHLanting Informatie junior Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Open en gesloten lettergrepen (o.a. OWG) Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief Nieuwsbegrip

okt./nov. Meetmoment 1 groep 6: (tussenmeting, alleen voor zwakke leerlingen)

Lezen: DMT kaart 3 (+2+1)
of Screeningsinstrument Dyslexie
of EMT (en Klepel)
of stilleestoets
en evt. AVI

Spelling: PI-dictee (A-versie)
of Screeningsinstrument Dyslexie
of CITO Spelling E5

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding tot eind januari (interventieperiode 2)

Kinderen die op DMT/PI-dictee/CITO Spelling - weinig tot geen vooruitgang laten zien wat betreft vaardigheidsscore t.o.v. vorig meetmoment

Kinderen die \leq standaardscore 7 op EMT/Klepel behalen

Kinderen die onder percentielscore 20 op Screeningsinstrument Dyslexie scoren

Kinderen die met stillezen minder dan 125 woorden per minuut lezen (stilleestoets)

Materialen voor interventieperiode 2

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie zoeklichtserie Leesbladen AHLanting Informatie junior Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Open en gesloten lettergrepen (o.a. OWG) Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief Nieuwsbegrip

jan./febr. Meetmoment 2 groep 6 :

**Lezen: Cito Technisch Lezen M6
evt. AVI**

Spelling: Cito Spelling M6

Begrijpend lezen: Cito Begrijpend Lezen M6

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding tot begin april (interventieperiode 3)

**Kinderen die op Cito Technisch Lezen M6 een lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 95)**

**Kinderen die op Cito Spelling M6 een lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore $\leq \dots$ bij M6 Start+Vervolg 1 óf
vaardigheidsscore $\leq \dots$ bij M6 Start+Vervolg 2)**

Materialen voor interventieperiode 3:

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie zoeklichtserie Leesbladen AHLanting Informatie junior Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Open en gesloten lettergrepen (o.a. OWG) Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief Nieuwsbegrip

april Meetmoment 3 (groep 6 tussenmeting, alleen voor zwakke leerlingen)

Lezen: **DMT kaart 3 (+2+1)**
of Screeningsinstrument Dyslexie-woordleestoets
of EMT (en Klepel)
of stilleestoets
en evt. AVI

Spelling: **PI-dictee (B-versie)**
of Screeningsinstrument Dyslexie
of CITO Spelling M6

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding tot begin juni (interventieperiode 4)

Kinderen die op DMT/PI-dictee/CITO Spelling - weinig tot geen vooruitgang laten zien wat betreft vaardigheidsscore t.o.v. vorig meetmoment

Kinderen die \leq standaardscore 7 op EMT/Klepel behalen

Kinderen die onder percentiel 20 scoren op Screeningsinstrument Dyslexie

Kinderen die met stillezen minder dan 125 woorden per minuut lezen (stilleestoets)

Materialen voor interventieperiode 4:

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie zoeklichtserie Leesbladen AHLanting Informatie junior Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Open en gesloten lettergrepen (o.a. OWG) Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief Nieuwsbegrip

mei/juni

Meetmoment 4 groep 6:

Lezen:	Cito Technisch Lezen E6 evt. AVI DMT kaart 3 (+2+1)
Spelling:	Cito Spelling E6 of PI-dictee
Begrijpend lezen:	Cito Begrijpend Lezen E6
Eventueel:	Cito Luisteren Cito Woordenschat

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding bij de start van het nieuwe schooljaar (interventieperiode 1)

Kinderen die voor lezen Cito DMT kaart 1, 2 + 3 lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 79)

Kinderen die op Cito Technisch Lezen E6 een lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 103)

Kinderen die op Cito Spelling E6 een lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore $\leq \dots$ bij E6 Start+Vervolg 1 óf
vaardigheidsscore $\leq \dots$ bij E6 Start+Vervolg 2)

Materialen voor interventieperiode 4

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie zoeklichtserie Leesbladen AHLanting Informatie junior Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Open en gesloten lettergrepen (o.a. OWG) Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief Nieuwsbegrip

REGELS EN AFSPRAKEN m.b.t. dyslexieprotocol:

Groep 7

sept. De volgende leerlingen komen, in overleg met de vorige leerkracht, in aanmerking voor extra begeleiding tot de herfstvakantie (interventieperiode 1)

Eind groep 6 voor lezen Cito **Leestempo lager dan niveau C - vaardigheidsscore 68**

Eind groep 6 voor spelling Cito Spelling E6 lager dan niveau C - vaardigheidsscore ...

Materialen voor interventieperiode 1:

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie zoeklichtserie Leesbladen AHLanting Informatie junior Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Open en gesloten lettergrepen (o.a. OWG) Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief Nieuwsbegrip

okt./nov. Meetmoment 1 groep 7: (tussenmeting, alleen voor zwakke leerlingen)

Lezen: DMT kaart 3 (+2+1)
of Screeningsinstrument Dyslexie
of EMT (en Klepel)
of stilleestoets
en evt. AVI

Spelling: PI-dictee (A-versie)
of Screeningsinstrument Dyslexie
of CITO Spelling E6

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding tot eind januari (interventieperiode 2)

- Kinderen die op DMT/PI-dictee/CITO Spelling - weinig tot geen vooruitgang laten zien wat betreft vaardigheidsscore t.o.v. vorig meetmoment
- Kinderen die \leq standardscore 7 op EMT/Klepel behalen
- Kinderen die onder percentielscore 20 op Screeningsinstrument Dyslexie scoren
- Kinderen die met stillezen minder dan 135 woorden per minuut lezen (stilleestoets)

Materialen voor interventieperiode 2:

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie Zoeklichtserie Leesbladen AHLanting Informatie junior Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Open en gesloten lettergrepen (o.a. OWG) Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief Nieuwsbegrip

jan. Leerlingen die 1 jaar of meer achterstand hebben met lezen en/of spelling, ondanks intensieve hulp (3x20 min. per week naast de reguliere lees- spellingles), worden nu aangemeld voor een dyslexie-verklaring voor lezen en/of spellen.

jan./febr. Meetmoment 2 groep 7:

Lezen: **Cito Leestempo M7**
(wordt t.z.t. vervangen door CITO TL)
DMT kaart 3 (+2+1)

Spelling: **Cito Spelling M7**
of PI-dictee

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding tot begin april (interventieperiode 3)

- Januari groep 7 voor **Cito Leestempo M7 een score lager dan C - vaardigheidsscore 70**
- Kinderen die voor lezen Cito DMT kaart 1, 2 + 3 lage C, D of E scoren (vaardigheidsscore ≤82)
- Februari groep 7 voor **Cito Spelling M7 een score lager dan C - vaardigheidsscore 139**

Materialen voor interventieperiode 3:

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie Zoeklichtserie Leesbladen AHLanting Informatie junior Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Open en gesloten lettergrepen (o.a. OWG) Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief Nieuwsbegrip

april Meetmoment 3 (groep 7 tussenmeting, alleen voor zwakke leerlingen)

Lezen: DMT kaart 3 (+2+1)
of Screeningsinstrument Dyslexie-woordleestoets
of EMT (en Klepel)
of stillestoets
en evt. AVI

Spelling: PI-dictee (B-versie)
of Screeningsinstrument Dyslexie
of CITO Spelling M7

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding tot begin juni (interventieperiode 4)

- Kinderen die op DMT/PI-dictee/CITO Spelling - weinig tot geen vooruitgang laten zien wat betreft vaardigheidsscore t.o.v. vorig meetmoment
- Kinderen die \leq standaardscore 7 op EMT/Klepel behalen
- Kinderen die onder percentiel 20 scoren op Screeningsinstrument Dyslexie
- Kinderen die met stillezen minder dan 135 woorden per minuut lezen (stillestoets)

Materialen voor interventieperiode 4:

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie Zoeklichtserie Leesbladen AHLanting Informatie junior Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Open en gesloten lettergrepen (o.a. OWG) Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief Nieuwsbegrip

mei/juni

Meetmoment 4 groep 7:

Lezen: **Cito Leestempo E7**
(wordt t.z.t. vervangen door CITO TL)
evt. AVI
DMT kaart 3 (+2+1)

Spelling: **Cito Spelling E7**
of PI-dictee

Eventueel: Cito Luisteren
Cito Woordenschat

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding bij de start van het nieuwe schooljaar (interventieperiode 1)

Kinderen die voor lezen Cito DMT kaart 1, 2 + 3 lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 86)

Kinderen die op **Cito Leestempo E7** een lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 72)

Kinderen die op **Cito Spelling E7** een lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore $\leq \dots$ bij E7 Start+Vervolg 1 óf
vaardigheidsscore $\leq \dots$ bij E7 Start+Vervolg 2)

REGELS EN AFSPRAKEN m.b.t. dyslexieprotocol:

Groep 8

sept. De volgende leerlingen komen, in overleg met de vorige leerkracht, in aanmerking voor extra begeleiding tot de herfstvakantie (interventieperiode 1)

Kinderen die voor lezen Cito DMT kaart 1, 2 + 3 lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 86)

Kinderen die op Cito Leestempo E7 een lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 72)

Kinderen die op Cito Spelling E7 een lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore $\leq \dots$ bij E7 Start+Vervolg 1 óf
vaardigheidsscore $\leq \dots$ bij E7 Start+Vervolg 2)

Materialen voor interventieperiode 1:

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie Zoeklichtserie Leesbladen AHLanting Informatie junior Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Open en gesloten lettergrepen (o.a. OWG) Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief Nieuwsbegrip

okt./nov. Meetmoment 1: (groep 8 tussenmeting, alleen voor zwakke leerlingen)

Lezen: DMT kaart 3 (+2+1)
of Screeningsinstrument Dyslexie
of EMT (en Klepel)
of stilleestoets
en evt. AVI

Spelling: PI-dictee (A-versie)
of Screeningsinstrument Dyslexie
of **CITO Spelling E7**

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding tot eind januari (interventieperiode 2)

Kinderen die op DMT/PI-dictee/**CITO Spelling** - weinig tot geen vooruitgang laten zien wat betreft vaardigheidsscore t.o.v. vorig meetmoment

Kinderen die \leq standaardscore 7 op EMT/Klepel behalen

Kinderen die onder percentielscore 20 op Screeningsinstrument Dyslexie scoren

Kinderen die met stillezen minder dan 145 woorden per minuut lezen (stilleestoets)

Materialen voor interventieperiode 2:

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie Zoeklichtserie Leesbladen AHLanting Informatie junior Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Open en gesloten lettergrepen (o.a. OWG) Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief Nieuwsbegrip

jan./febr. Meetmoment 2 groep 8:

Lezen:	Cito Leestempo M8 (wordt t.z.t. vervangen door CITO TL) DMT kaart 3 (+2+1)
Spelling:	Cito SVS M8 (wordt t.z.t. vervangen door CITO Spelling) of PI-dictee
Begrijpend Lezen:	Cito M8

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding tot begin april (interventieperiode 3)

Kinderen die op **Cito Leestempo M8 een score lager dan C -**
(vaardigheidsscore ≤ 72)

Kinderen die voor lezen Cito DMT kaart 1, 2 + 3 lage C, D of E scoren
(vaardigheidsscore ≤ 88)

Kinderen die op **Cito SVS M8 een score lager dan C -**
(vaardigheidsscore ≤ 146)

Materialen voor interventieperiode 3:

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie Zoeklichtserie Leesbladen AHLanting Informatie junior Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Open en gesloten lettergrepen (o.a. OWG) Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief Nieuwsbegrip

april Meetmoment 3 (groep 8 tussenmeting, alleen voor zwakke leerlingen)

Lezen: DMT kaart 3 (+2+1)
of Screeningsinstrument Dyslexie-woordleestoets
of EMT (en Klepel)
of stilleestoets
en evt. AVI

Spelling: PI-dictee (B-versie)
of Screeningsinstrument Dyslexie
of **CITO SVS** (wordt t.z.t. vervangen door CITO Spelling)

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor extra begeleiding tot begin juni (interventieperiode 4)

- Kinderen die op DMT/PI-dictee/CITO Spelling - weinig tot geen vooruitgang laten zien wat betreft vaardigheidsscore t.o.v. vorig meetmoment
- Kinderen die \leq standaardscore 7 op EMT/Klepel behalen
- Kinderen die onder percentiel 20 scoren op Screeningsinstrument Dyslexie
- Kinderen die met stillezen minder dan 145 woorden per minuut lezen (stilleestoets)

Materialen voor interventieperiode 4:

Spellend lezen	Connect vloeiend lezen Klipper / Klipper plus Bizonserie Zoeklichtserie Leesbladen AHLanting Informatie junior Tutorlezen
Tempolezen	RALFI (repeated, Assistes, Level, Feedback, Instruction)
Spellingproblemen	Ambrasoft: dagelijks op pc woordpakket oefenen Ambrasoft; spellingbladen mee naar huis Preteaching; woordpakket tijdens rt. Open en gesloten lettergrepen (o.a. OWG) Spelling in de lift Zelfstandig spellen Sluit zoveel mogelijk aan bij de methode i.v.m. dubbelleren
Begrijpend lezen / leeswoordenschat	Samenleesboeken Zoeklicht interactief Nieuwsbegrip

juni Meetmoment 4 (alleen voor zwakke leerlingen):

Lezen: AVI
of Klepel (en EMT)
of DMT kaart 3 (+2+1)

Spelling: PI-dictee

Afsprakenkaart van

(Deze kaart gaat in per:)

(geldig tot nieuwe afspraken gemaakt worden tussen leerling, leerkracht, ouders en IB-er)

voor mij is geregeld:

(alleen de aangekruiste aanpassingen gelden)

- Toetsen Algemeen:**
- 0 Ik krijg geen tijdsdruk bij het maken van toetsen
 - 0 De volgende toetsen mag ik (geheel of gedeeltelijk) mondeling doen:
 - Topo-toetsen
 - Aardrijkskunde
 - Geschiedenis
 - Natuurkunde
 - Taal: _____
 - _____
 - _____
 - 0 Onvoldoende gemaakte toetsen mag ik mondeling herkansen
- Lezen:**
- 0 Ik krijg vergrote teksten bij toetsen
 - 0 Ik krijg auditieve ondersteuning bij teksten bij zaakvakken en/of toetsen
 - 0 Ik hoef niet onvoorbereid hardop te lezen
- Spelling:**
- 0 Opdrachten die niets met spelling te maken hebben worden alleen beoordeeld op inhoud
 - 0 Herhalingsfouten worden als één fout gerekend
 - 0 Ik mag bij dictees op de computer gebruik maken van de spellingcontrole in Word
 - 0 Bij Engels worden aparte spellingcijfers gehanteerd; spelling telt niet mee in andere onderdelen.
- Taal:**
- 0 Schriftelijke opdrachten worden beperkt door gebruik pc of kopieerblad
 - 0 Ik maak de helft van de taalopdrachten schriftelijk, de rest mondeling
 - 0 Stelopdrachten mogen wat korter zijn
- Topografie:**
- 0 De hoeveelheid topografie wordt beperkt tot de rijtjes bij a
 - 0 De topografiekaart wordt vergroot op A3
- Materiaalgebruik:**
- 0 Ik mag altijd een woordenboek gebruiken, behalve bij woordenschattoetsen
 - 0 Ik mag altijd een tafelkaart gebruiken, ook bij toetsen
 - 0 Ik mag altijd een rekenmachine gebruiken, ook bij toetsen
- Overig:**
- 0 De hoeveelheid huiswerk wordt beperkt

Handtekening leerling:

Handtekening ouder(s):

Handtekening ib-er:

Speciale maatregelen en hulpmiddelen.

Leerlingen met ernstige leesproblemen of dyslexie hebben speciale maatregelen en hulpmiddelen nodig om het onderwijs op hun intellectuele niveau te kunnen volgen, geen achterstand op te lopen en emotioneel niet ontmoedigd te raken door het trage leestempo en de vele spellingfouten.

Gebruik van hulpmiddelen vervangt niet de ondersteuning en begeleiding. Al kan het een remediërend effect hebben, de zelfredzaamheid bevorderen, het competentiegevoel versterken en de leerlingen motiveren om te blijven lezen en/of schrijven.

We bespreken eerst de speciale maatregelen en daarna de verschillende hulpmiddelen.

Speciale maatregelen.

Deze zijn te onderscheiden in:

- Aanpassingen en vrijstellingen.
- Compensatie en dispensatie.

Aanpassingen en vrijstellingen:

- Vrijstelling bij voorleesbeurten en spellingtoetsen.
- Aanpassen bij de beoordeling van spellingtoetsen.
- Toestemming om extra veel beeldmateriaal te gebruiken bij werkstukken.

Compensatie en dispensatie:

- Compenserende maatregelen zijn die maatregelen die de gevolgen van de (technische) lees- en/of spellingproblemen minimaliseren bij het lezen of schrijven van teksten. Bijvoorbeeld bij spelling een tekstverwerker met spellingcontrole en bij lezen tekst- naar- spraak- software.
- Dispenserende maatregelen houden in, dat een kind ontheffing krijgt van bepaalde opdrachten. Bijvoorbeeld mondeling in plaats van schriftelijke overhoring bij topografie, omdat het onthouden van de spelling van plaatsnamen onevenredig veel inspanning kost.

Lijst met maatregelen en tips bij lezen en spellen; afkomstig uit het Protocol Leesproblemen en Dyslexie groep 5 t/m 8.

Algemene compenserende/ dispenserende maatregelen bij lezen:

- Boeken die qua inhoud aansluiten bij de leeftijd en interesses van de leerling, maar die qua technisch leesniveau vereenvoudigd zijn.
- Audio-opnamen van kinderboeken waarin de leerling geïnteresseerd is zie voor een overzicht : www.makkelijklezen.nl
- Leerlingen met een dyslexieverklaring mogen in de klas gebruikmaken van een Daisyspeler; zie www.dedicon.nl
- De leerling krijgt extra tijd voor bijvoorbeeld zaakvakteksten.
- Leestaken voor de zaakvakken worden verlicht, minder pagina's of teksten van een makkelijker technisch leesniveau.
- Verwerkingsopdrachten op band of (Daisy)- cd.
- Begrijpend leestoetsen en de Entree- en eindtoets op cd. www.citogroep.nl

Algemene compenserende/ dispenserende maatregelen bij spelling:

- Extra hulp in de klas bij het schrijven van verhalen, verslagen en werkstukken.
- Correctie van het werk van de leerling door een klasgenoot.
- Zoveel mogelijk negeren van de spellingfouten onder voorwaarde dat de leerling woorden waarvan hij de spelling niet kent zoveel mogelijk klankzuiver schrijft.
- Gedifferentieerde beoordeling van dictees, bijvoorbeeld alleen fouten met een bepaalde spellingregel tellen mee.
- Verlichting van de schrijftaak; minder pagina's.
- Beperking van het aantal oefeningen; ook minder oefeningen als huiswerk.
- Extra tijd voor schrijftaken.
- Gebruik van hulpmiddelen zoals woordenboeken, regelkaart en tekstverwerker met spellingcontrole.
- Waar mogelijk mondelinge overhoringen, bijvoorbeeld bij topografie.
- Niet maken van dictees waarbij al van tevoren vaststaat dat de leerling veel fouten gaat maken. Eventueel krijgt de leerling daarvoor in de plaat een dictee dat is afgestemd op zijn niveau.

OVERZICHT ICT HULPMIDDELEN

Inzet van ICT-middelen bij varianten van lees- en spellingproblemen:

	Type dyslexie. (indeling volgens CVZ):	Functie:	Hulpmiddelen:
1	Lichte vorm van dyslexie of andere lees- / spellingproblemen	Verhogen leessnelheid en accuratesse. Aanzetten tot meer lezen. Verbeteren spellingvaardigheid.	Readingpen Voorleessoftware Daisy-speler
2	Ernstige lees- en spellingproblemen, niet veroorzaakt door dyslexie.	ICT- middelen zijn ook uitstekend inzetbaar bij lees-, spelling- en taalproblemen die andere oorzaken hebben dan dyslexie.	Een mix van 1 en 3.
3	Ernstige dyslexie	Verbeteren fonologische en sub-lexicale vaardigheden Verbeteren woordherkenning (snelheid en accuratesse) Verbeteren leesvloeiendheid Aanzetten tot meer lezen. Verbeteren spellingvaardigheid Vergroten leeswoordenschat Verbeteren leesbegrip Verbeteren strategisch schrijven Verbeteren studievoordigheid	Readingpen. Geavanceerde voorleessoftware zoals Sprint Plus of Kurzweil. Daisy-speler Dragon-NaturallySpeaking Op dit niveau moet de uitgebreide functionaliteit van deze middelen volledig worden ingezet.
4	Complexe problematiek waarvan dyslexie deel uitmaakt (co-morbiditeit)	Dezelfde functies als bij 3	Dezelfde materialen als bij 3
5	Algemeen	Bij al deze vormen zijn de volgende algemene functies van toepassing: Vergroten zelfvertrouwen Vergroten zelfredzaamheid Vergroten lees- en leerplezier Vergroten doorzettingsvermogen	

Doel van ICT.

Begeleiding met ICT-middelen.

Het protocol leesproblemen en dyslexie voor groep 5-8 adviseert om vanaf groep 5 gebruik te maken van ondersteunende en/of compenserende software.

Verbeteren van functioneel lezen en schrijven en het behalen van een zo hoog mogelijk niveau van geletterdheid, ook al zijn de eisen gering. Wentink en Vernooij bijvoorbeeld streven naar een minimale vooruitgang van 2 AVI niveaus per jaar. Ook bij sbo-leerlingen. Zij toonden in diverse begeleidingstrajecten aan (bijvoorbeeld SLIM, LISBO, VLOT) dat met name op het gebied van lezen veel meer te bereiken is dan veel leerkrachten inschatten.

Compenseren.

Van compenseren spreken we als maatregelen getroffen worden die de belemmeringen die het zwakke lezen en spellen met zich meebrengen, verminderen.

We onderscheiden niet-technische en technische compensaties.

Niet-technische compensaties zijn; tijdverlenging, vergrote teksten en aangepaste normering bij proefwerken.

Technische compensaties in de vorm van hardware: **Reading Pen** en **Daisyspeler**, en in de vorm van software: computerprogramma's die het lezen vergemakkelijken en het schrijven ondersteunen.

Gespecialiseerde software biedt ondersteuning bij alle deelproblemen waarmee een leerling met dyslexie worstelt zoals: technisch en begrijpend lezen, spellen, strategisch schrijven, moderne vreemde talen en het maken van toetsen en examens.

Dispenseren.

Dispenseren betekent dat de leerling een bepaalde taak niet meer hoeft uit te voeren, hij krijgt dus vrijstelling.

Niet-technische dispensatie: mondelinge overhoringen, niet hardop hoeven lezen en vrijstelling krijgen van 1 vreemde taal.

Technische dispensatie: Een voorleesapparaat of een computerprogramma neemt het lezen en/of schrijven volledig voor zijn rekening.

Remediëren.

Lees- en spellingvaardigheden verbeteren meetbaar als leerlingen consequent gebruik maken van voorlees- en dicteermiddelen. (software en hardware)

Voorleesapparaten.

Reading pen:

Bij lezen en studeren.

Een goed hulpmiddel bij dyslexie.

Deze leespen spreekt, spelt, verklaart, vertaalt en onthoudt woorden.

Een microcomputer met scanner, woordherkenner en spraakfunctie.

Gescande woorden worden opgeslagen in het geheugen.

De readingpen ondersteunt het zelfstandig lezen en begrijpen van teksten.

Video met uitleg te bekijken op www.lexima.nl

Daisy speler:

Leesondersteuning.

Speciale CD-spelers voor het beluisteren van ingesproken boeken.

Geschikt bij zeer ernstige dyslexie. Daisy CD-roms zijn verkrijgbaar bij

Dedicon/blindenbibliotheek. Alleen met een dyslexieverklaring kan met lid worden van Dedicon. Er is verschil in vormgeving en betrouwbaarheid.

Tafelmodellen zijn zeer geschikt voor gebruik op school. Solide apparaat met luidspreker en koptelefoon.

Dyslexie software:

Kurzweil 3000:

Geschikt voor basisonderwijs.

Geavanceerd en succesvol software pakket voor lezen, tekstbegrip, schrijven en studeren.

Leest de tekst hardop voor met natuurlijk klinkende stemmen.

Tijdens het typen spreekt Kurzweil de letters, woorden en zinnen uit. Zo hoort de leerling zowel spelling als zinsconstructie, en worden gemaakte fouten spontaan ontdekt.

Bevat synoniemen en homoniemen woordenboek.

Bevat ook woordvoorspelling. Voor scholen bestaan netwerkversies.

Sprint:

Zeer geschikt voor basisonderwijs voor hulp bij lees- schrijf- en spellingproblemen.

Sprint kan o.a. worden ingepast in Word en Internet Explorer. De teksten worden

voorgelezen, ook bij het typen. De homoniemenhulp geeft een korte uitleg met een plaatje Bij woorden die hetzelfde klinken, maar een andere betekenis hebben.

Sneller lezen:

Sprint leest een zin, alinea, hele tekst of 1 woord voor. Tijdens het voorlezen worden

woorden gemarkeerd, zodat je precies kunt zien wat er voorgelezen wordt. Sprint spelt

fonetisch: je hoort de klanken zoals ze geleerd worden. Spreeksnelheid kan worden aangepast aan eigen leestempo.

Beter spellen:

Je hoort meteen de fouten die je maakt bij het intypen. Alle homofonen kunnen worden aangeduid met een afbeelding en voorbeeldzin.

Sprint Plus:

Heeft als extra's: de Engelse stem en de Skippy woordvoorspeller.

Wanneer het begin van een woord wordt getypt, toont Skippy een lijst met woorden die

beginnen met de letters die reeds getypt zijn. Elke keer als er een extra letter wordt getypt, wordt de lijst bijgewerkt.

Dicteersoftware:

Dragon Naturally Speaking.

Een dicteerprogramma waarmee spraak naar tekst kan worden omgezet. Kan hulp bieden bij ernstige schrijfproblemen. Training van het programma kan voor dyslectische leerlingen extra tijd kosten. Is voor de zachte kinderstem minder geschikt.

Er zijn wel trainingsteksten voor AVI 1,3,7 en 9 die ingezet kunnen worden.

Je zou in het geval van een of meer rugzakjes dyslexiesoftware kunnen aanschaffen en dit kunnen gebruiken voor meerdere kinderen. Uiteraard in overleg met betreffende ouders.

Deskbot

Deskbot is een gratis 'klembordlezer'. Deskbot kan alle tekst voorlezen die je vanuit een willekeurig programma naar het klembord hebt gekopieerd (door middel van *Control-C* of *Bewerken > Kopiëren*).

De tekst wordt voorgelezen door een zelf gekozen figuurtje uit het programma MS Agent en is zichtbaar in een klein scherm. Standaard leest Deskbot de op het klembord geplaatste tekst voor als je dubbelklikt op dit figuurtje. Je kunt het ook zo instellen dat de tekst automatisch wordt voorgelezen zodra je die op het klembord hebt gezet.

Voordelen

- gratis
- leest zowel Word- en tekstbestanden voor, als webpagina's en alle tekst die vanuit een toepassing op het klembord wordt gezet
- o.a spraaksnelheid en taal zijn aan te passen
- geschikt voor zowel basis- als voortgezet onderwijs

Nadelen

- werkt alleen als ook Microsoft Agent en de juiste spraakmachines zijn geïnstalleerd
- kwaliteit voorleesstemmen is matig
- geen Nederlandstalige interface (is alleen bezwaar als voorkeuren moeten worden ingesteld)

Overige informatie

Deskbot is gratis te downloaden via www.bellcraft.com/deskbot.

Een goede Nederlandstalige handleiding voor het installeren vindt u op users.pandora.be/dedeyne/klembordlezer.htm.

Fluency Leeshulp

Fluency Leeshulp werkt direct vanuit Internet Explorer (versie 4 of hoger). Je kunt met de muis een stuk tekst selecteren en dit laten voorlezen via het contextmenu onder de rechter muisknop. Het voorlezen kan op verschillende manieren gebeuren: aan één stuk door, woord-voor-woord (met een korte pauze tussen de woorden), of lettergreep-voor-lettergreep.

Naast websites kan Fluency Leeshulp ook Worddocumenten of andere tekstbestanden voorlezen. Daarvoor is het nodig de documenten in Word op te slaan als html-bestand.

De Fluency Leeshulp is gratis uit te proberen via de website van de leverancier (zie hieronder).

Voordelen

- tijdens het voorlezen wordt elk woord gemarkeerd, zodat precies te zien is wat er wordt voorgelezen
- de spreeknelheid is aan te passen
- geschikt voor zowel basis- als voortgezet onderwijs
- kan worden opgeslagen op USB-Stick. Bij gebruik op andere pc worden de eigen instellingen behouden.

Nadelen

- de stemmen zijn matig van kwaliteit
- Word-documenten en andere tekstbestanden kunnen pas worden voorgelezen nadat ze (in Word) zijn omgezet in html-bestanden.

Overige informatie

www.fluency.nl/leeshulp.

Spika

Spika wordt geleverd op een USB-stick. Het programma werkt zodra de stick in een USB-poort wordt gestoken; installeren is dus niet nodig.

Spika is een uitgebreidere versie van de Fluency Leeshulp (zie 2). Waar de Fluency Leeshulp alleen internet-(html)teksten voorleest, is Spika ook te gebruiken voor het lezen van bijvoorbeeld Word- en emailteksten.

Je kunt met de muis een stuk tekst selecteren en dit laten voorlezen, maar het is ook mogelijk tekst te laten voorlezen die je op het klembord hebt geplaatst. In internetteksten kan Spika knoppen, menu's e.d. voorlezen die je aanwijst met de muis. Ook heeft Spika een 'lees-wat-ik-tik' functie. Dit is onder meer handig voor kinderen die beginnen met leren lezen.

Voordelen

- de USB-stick met daarop het programma kan op elke computer met USB-poort worden gebruikt. Er wordt niets op de computer zelf geïnstalleerd. Je eigen instellingen worden op de Flash Drive (de USB-stick) verwerkt.
- tijdens het voorlezen wordt elk woord gemarkeerd, zodat precies te zien is wat er wordt voorgelezen
- de spreeknelheid is aan te passen
- ook te gebruiken met andere spraaksynthesizers die op een pc geïnstalleerd zijn
- geschikt voor zowel basis- als voortgezet onderwijs

Nadelen

- de stemmen zijn van matige kwaliteit
- Spika ziet zinnen die op een nieuwe regel verder gaan als een nieuwe zin, waardoor de stem telkens even inhoudt. Voor het aanleren van begrijpend lezen is dit niet echt wenselijk.

Overige informatie

www.fluency.nl/spika .

LetMe Type

LetMe Type is een gratis programma voor woordvoorspelling. Het programma voorspelt steeds welk woord je wilt gaan typen. Dat maakt het spellen gemakkelijker. Wil je bijvoorbeeld het woord 'voorspelling' gebruiken, dan verschijnen na een paar letters al drie mogelijkheden waaruit je kunt kiezen: bijvoorbeeld '1. voorstelling', '2. voorspoedig' en '3. voorspelling'. Je hoeft dan alleen op cijfertoets 3 te drukken om het goede woord getypt te krijgen.

Het programma kan helemaal aan de eigen wensen worden aangepast en de gebruikte woordenlijst kan worden afgestemd op je eigen woordgebruik. Zo kun je bijvoorbeeld een complete eigen tekst in één keer kopiëren naar de woordenlijst.

Voordelen

- Gratis
- Te gebruiken binnen elk programma waarin moet worden getypt
- Mogelijkheid de woordenlijst aan te passen aan de eigen behoeften
- Veel mogelijkheden om de manier van voorspellen aan te passen aan de eigen behoeften
- Geschikt voor zowel basis- als voortgezet onderwijs

Nadelen

- Er kunnen fout gespelde woorden in de woordenlijst terecht komen (de kans hierop kan worden beperkt door het uitschakelen van de mogelijkheid alle getypte woorden automatisch toe te voegen)
- Geen Nederlandstalige interface (dit is alleen een bezwaar op het moment dat de voorkeuren moeten worden ingesteld)

Overige informatie

LetMe Type is gratis te downloaden van de website www.clasohm.com/lmt/en. Een instructie is te vinden via de website members.chello.nl/~p.kavelaars/woordvoorspelling.htm.

Tutor

Dolphin Tutor is een voorlees- en spellingprogramma. Met behulp van een speciale werkbalk kan tekst worden voorgelezen in Microsoft-toepassingen zoals Word en Internet Explorer. Bij gebruik samen met Word biedt Tutor een aantal mogelijkheden om het spellen te vergemakkelijken: spellingcontrole, woordvoorspelling en herkenning van gelijkklinkende woorden met verschillende betekenissen.

Voordelen

- Tijdens het voorlezen wordt elk woord gemarkeerd, zodat precies te zien is wat er wordt voorgelezen
- De stemmen zijn helder en goed verstaanbaar
- De spreeknelheid is aan te passen
- Teksten kunnen als geluidsbestand worden opgeslagen, waardoor ze te beluisteren zijn met een mp3-speler
- Is er een scanner op de computer aangesloten, dan kan Tutor documenten scannen en omzetten in Wordbestanden
- Extra mogelijkheden om Wordbestanden leesbaarder te maken (afstand tussen de letters aanpassen, regelafstand aanpassen etc.)
- Geschikt voor zowel basis- als voortgezet onderwijs

Nadelen

- Minder stemmen en minder verschillende talen beschikbaar als bij vergelijkbare programma's

Overige informatie

www.optelec.nl.

Kosten en vergoeding bij dyslexie.

Op de website van het Steunpunt Dyslexie, (onderdeel van de vereniging Balans) is veel informatie te vinden voor ouders en school.

Kosten en vergoeding bij dyslexie.

Vergoeding van de kosten voor diagnose en behandeling van dyslexie is op dit moment nog niet opgenomen in het basispakket van de zorgverzekeringen. Nu betalen ouders de kosten voor diagnose en behandeling in de meeste gevallen zelf.

Soms heeft de school daarvoor een regeling. Ook kan men proberen de kosten van dyslexie als bijzondere uitgaven af te trekken van de belasting.

Externe behandeling voor dyslexie valt onder de gezondheidszorg

Dyslexie en het basispakket.

De diagnose en behandeling van ernstige dyslexie zit vanaf 2009 in het basispakket.

De maatregel kost jaarlijks ongeveer 25 miljoen euro.

De vergoeding is alleen beschikbaar voor de ernstige gevallen.

Scholen zijn geïnformeerd over de indicatiestelling en de behandeling van dyslexie.

Op de site van Steunpunt Dyslexie is een overzicht te vinden van ervaringen van ouders en zorgverzekeraars over de vergoeding van een daispeler.

(zie <http://www.steunpuntdyslexie.nl/sitemanager.asp?pid=1792>)

Aan te bevelen boeken/ boekenseries

- Reizen door de tijd. Uitgeverij Casterman. Serie.
- Het Grote Hoe Wat Waar Waarom Boek.
- Snap jij het?? Ik wel! Te bestellen bij www.TNO.nl
- Speurtochten in het verleden. Serie.
- Dieren om ons heen serie. ISBN 90.5495.865.0
- Jong geleerd. Serie van Gottmer.
- Moet je kijken. Serie van Zwijsen. ISBN 90-276-3310 X
- Het beste boek over... Serie Gottmer- Haarlem. ISBN 90-257-3513-4
- Mijn eerste boek over... Serie Gottmer- Haarlem. ISBN 90-257-3023 X
- Waarom... Serie Uitgeverij Clavis- Hasselt. ISBN 90-6822-783-3
- Wat kinderen willen weten. Serie Zwijsen. ISBN 90-5535-174-1
- Stap voor stap (informatieve serie)
- Natuur in de kijker (informatie serie)
- Klipper serie (leesboeken)
- Leesparade (leesboeken avi 1 tot en met 8)
- Zoeklicht /interactief (leesboeken)
- Klavertjes serie
- Ooggetuigen
- Junior Informatie (nieuwe serie)

Ook leuk voor begrijpend lezen:

- “Begrijpend lezen met het nieuws”
Teksten voor 4 niveau’s: A en B voor groep 5/7. C en D voor groep 7/8
Deze teksten zijn te downloaden via: www.nieuwsbegrip.nl

Je kunt je voor 1 maand gratis inschrijven.

Een jaarabonnement kost € 160,00

Erg enthousiaste reacties op de site. Marian Lugtenberg van De Dolfijn uit Heino is er ook zeer enthousiast over.

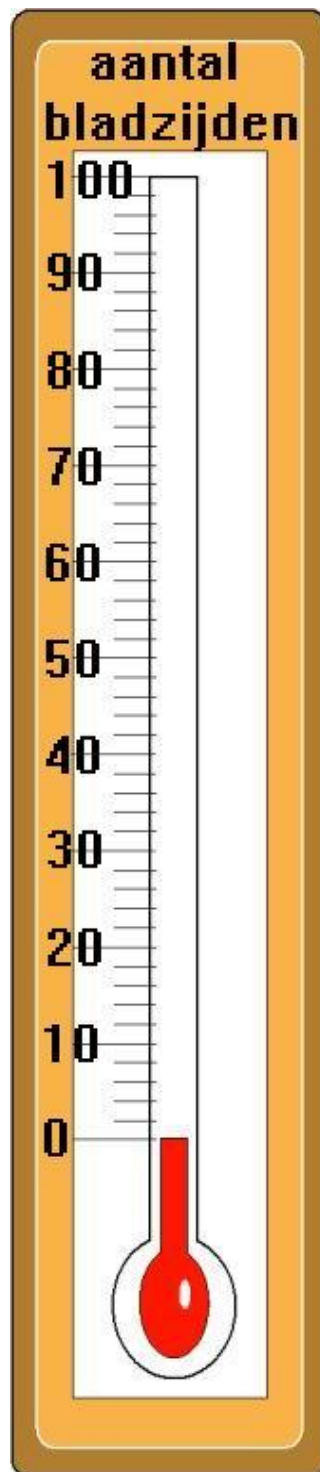
Bronvermelding:

- Boek Houvast bij leesproblemen en dyslexie, leidraad voor ouders. Arga Paternotte in het kader van Masterplan Dyslexie. ISBN 90-806674-5-5.
- Dyslexie hulpwijzer van Lexima.
- Technische Maatjes: Masterplan Dyslexie op DVD en Dyslexie ICT- gids.
- Site Balans steunpunt dyslexie.

naam: _____

groep _____

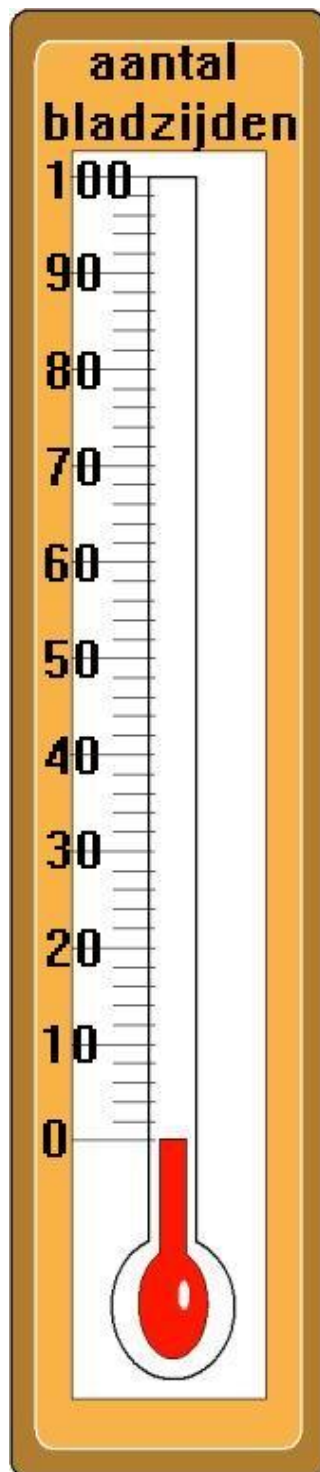
leesmeter

naam: _____

groep:

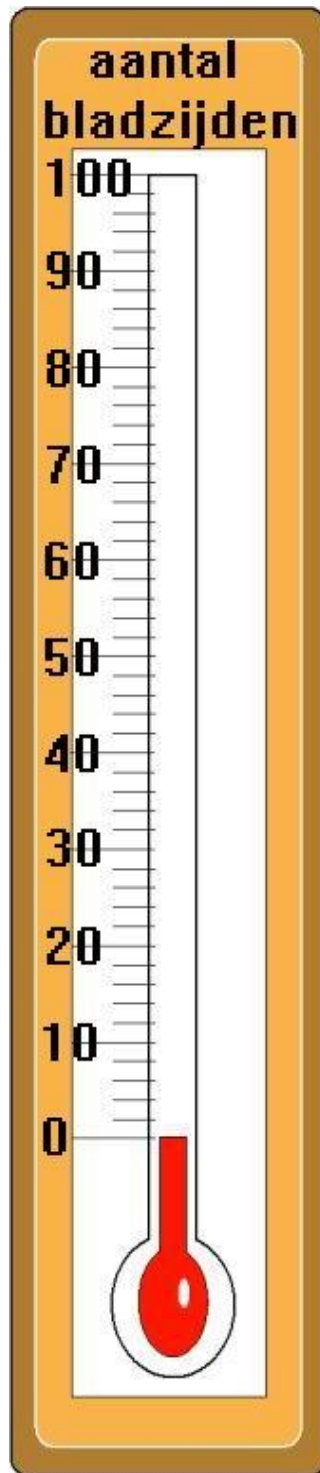
leesmeter

naam: _____

groep: _____

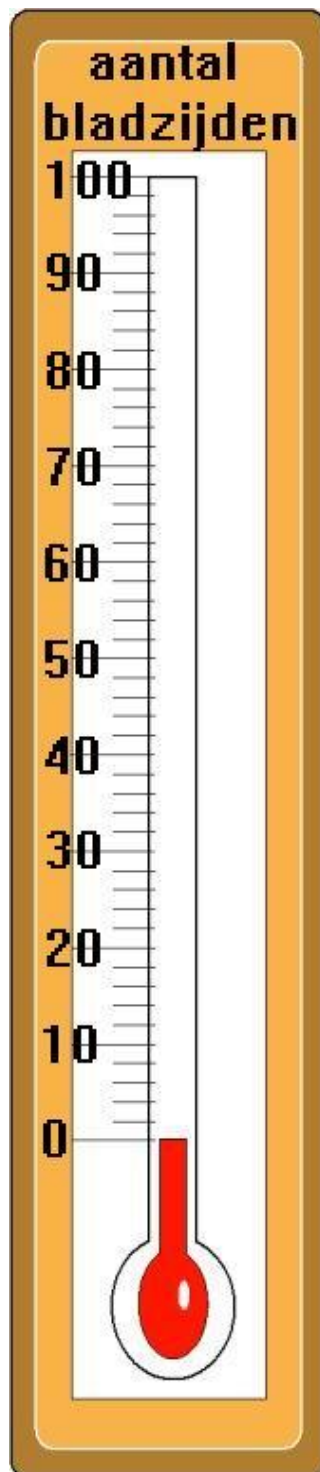
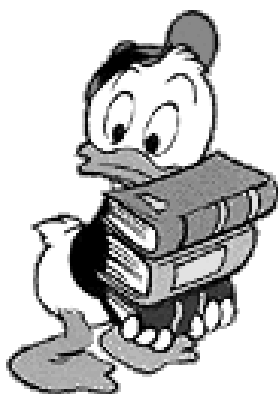
leesmeter

naam: _____

groep:

leesmeter

OVERZICHT MATERIAAL SPELLING

Materiaal/Methodiek	Doel	Hoe in te zetten
<p>Spelling in de lift.</p>	<p>Leergang voor kinderen met spellingproblemen. * uitgaan van spellinggeweten opbouwen * uitgaan van voorkeurspelling * veel voorkomende woorden</p>	<ul style="list-style-type: none"> - als methode voor een groep - als methode in (niveau) groepen - als 2^e leerweg voor kleine groepjes of individueel. - als extra oefenstof/rt materiaal bij je methode.
<p>Spelling in de lift plus</p>	<p>Uitgaan van gesproken woord - herkennen van spellinggeval</p> <ul style="list-style-type: none"> - bepalend van strategie: 4 strategieën: <ul style="list-style-type: none"> - volgens elementaire spellinghandeling - volgens regels - volgens analogie - volgens woordbeeld 	<p>Aan de hand van instaptoetsen kan bekeken worden welke categorie geoefend moet worden.</p> <p>Spelling in de lift plus geeft per niveaublok extra materiaal</p> <ul style="list-style-type: none"> A) Extra stof nog een keer materiaal voor uitvallers B) Extra stof net iets meer: verrijksstof C) Keuzestof: meer en weer

Materiaal/Methodiek	Doel	Hoe in te zetten
<p>Methodiek: BLOON</p>	<p>BLOON is een werkwijze die tot doel heeft de schrijfwijze van een woord te automatiseren en het spellinggeweten te verbeteren.</p> <p>Simpel gesteld komt het erop neer dat kinderen met woordkaartjes oefenen. Volgorde is steeds dezelfde:</p> <ul style="list-style-type: none"> * woord Bekijken * woord Lezen * woord Omdraaien * woord Opschrijven * woord Nakijken <p>Door bijvoorbeeld de bloonkaartjes meerdere keren aan te bieden en de kinderen bakjes te laten maken met bijv.</p> <ul style="list-style-type: none"> A) ken ik al B) Oefen ik nog <p>Kun je zorgen dat de kinderen ervaren dat hun kennis groeit.</p>	<p>Deze werkwijze kan gebruikt worden bij</p> <ul style="list-style-type: none"> - aanbieden en oefenen van woordpakketten van een methode - aanbieden en oefenen van eigen gemaakte woordpakketten - aanbieden en oefenen van bepaalde categorieën die je extra wil oefenen. <p>De vrij gesloten gestructureerde werkwijze kun je wel zelf op veel manieren gebruiken en variëren.</p> <p>Je kunt de methode binnen zelfstandig werken goed gebruiken. Ook als maatjeswerk kan dit goed ingezet worden.</p>

Materiaal/Methodiek	Doel	Hoe in te zetten
<p>Zelfstandig Spellen</p> <p>Bekadidact</p> <p>Mappen met 33 spelling-oefenpakketten in twee kopieermappen Geluidsbandjes Toetsen Handleiding</p> <p>Zelfstandig Spellen volgt de opbouw van de spellingcategorieën in het Pi-dictee Zelfstandig Spellen is qua indeling gerelateerd aan DL.</p>	<p>Reeks oefeningen voor leerlingen die veel moeite hebben met spellen. Als een leerling hardnekkige problemen heeft met de spelling, dan kan in de meeste gevallen in Zelfstandig Spellen materiaal gevonden worden waarmee de leerling heel gericht en veelal heel zelfstandig kan oefenen. Met oefenboekjes en cassettebandjes worden woorden per categorie geoefend. Zelfstandig Spellen maakt gebruik van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instructieregels van spellingcategorieën - hanteren van analogie d.m.v. woordpakketten - door inprenting 	<p>Aan de hand van bijv. Pi-dictee kan bekeken worden welke categorie geoefend moet worden (auditief en visueel). Tussentoetsen en eindtoetsen controleren de vorderingen. Individueel te gebruiken als extra oefenstof of als 2^e leerweg.</p> <ul style="list-style-type: none"> - speciale begeleiding - naast of ter vervanging van reguliere spellingmethode - oefenpakketten zijn op de zelfde manier opgebouwd - geconcentreerde aanpak - veel structuur - differentiatie door oefeningen op A- en B-niveau <p>Te gebruiken tijdens RT en de verwerking in de groep. Als groepsplan Als zelfstandige methode.</p>

Materiaal/Methodiek	Doel	Hoe in te zetten
<p>Versneld spellen</p> <p>met behulp van eigen spellingmethode</p>	<p>Vanaf de historische fout versneld inprenten van woordbeeld van eigen woordpakket. Geeft mogelijkheden een spellingachterstand te verkleinen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - bepaal het beginniveau - neem uit het eerste toetsdictee van dat niveau 10 woorden - gebruik die woorden 3x achtereenvolgens in een woorddictee - elk woord dat 3x goed wordt geschreven, wordt vervangen door een nieuw woord <p>de aanvulling komt telkens uit de opeenvolgende toetsdictees van de methode.</p>

Materiaal/Methodiek	Doel	Hoe in te zetten
<p>Computerprogramma Visueel Dictee 2004</p> <p>Mentorsoft-programma</p> <p>Met groot aantal woordenlijsten voor de groepen 4 t/m 8. Deze lijsten zijn per spellingprobleem samengesteld</p> <p>Programma Groepsboek houdt de vorderingen van leerlingen bij.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Als extra oefening naast de methode - Als RT-oefenprogramma <p>Spellingoefenprogramma met drie soorten woordenlijsten</p> <ul style="list-style-type: none"> * een standaardlijsten * zelfingevoerde woordenlijsten * woordenlijsten in vreemde talen 	<p>Bij elke spellingmethode te gebruiken, met name bij Taaljournaal en Spelling in de Lift.</p> <p>De volgende oefenmogelijkheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - natypen - flitsen - woorden zonder klinkers - woorden achterstevoren - woorden afmaken <p>Werkbladen printen om schriftelijke oefening mogelijk te maken.</p>

Materiaal/Methodiek	Doel	Hoe in te zetten
<p>Computerprogramma Woordentotaal</p> <p>Ambrasoft</p> <p>Methode onafhankelijk.</p>	<p>In Woordentotaal wordt geen gebruik gemaakt van spellingsregels, omdat deze per methode verschillend kunnen zijn. Het moet te gebruiken zijn naast je huidige taalmethode. Woordentotaal vult de methode aan en staat altijd klaar met extra oefenstof op de computer.</p> <p>In de module Spelwerk staan meer dan 2000 woorden, woorden waarvan bekend is dat ze veelvuldig door basisschoolleerlingen gebruikt worden. Spelwerk is onderverdeeld in 40 spellingcategorieën. Die categorieën zijn weer onderverdeeld in 10 blokken. De blokken 1 t/m 10 geven de basisstof. Blok 11 biedt extra oefenstof voor de leerlingen die de 1^e 10 blokken goed doorlopen hebben. Het spellingsniveau wordt automatisch aangepast na het succesvol afronden van een toets. De hoeveelheid oefenstof wordt automatisch aangepast aan de problemen die de leerling is tegengekomen tijdens het werken met dit pakket.</p>	<p>Individueel als extra oefenstof / materiaal bij je methode.</p> <p>Spelwerk is ook flexibel. Het is te gebruiken als 2^e leerweg. De leerlingen vanaf groep 3 kunnen al gebruik maken van de module spelwerk. Als een leerling uit groep 6 wil instappen, kan dat zonder problemen. Hij begint dan op het juiste spellingsniveau, i.p.v. van onderaan de lijst. Als ze eind groep 7, begin groep 8 zitten hebben ze alle spellingcategorieën gehad.</p>

Materiaal/Methodiek	Doel	Hoe in te zetten
<p>Computerprogramma Woordentotaal (vervolg)</p> <p>Ambrasoft</p> <p>Methode onafhankelijk.</p>	<p>Pakkettrainer. In de pakkettrainer kan je de woordpakketten van de taal/spellingsmethode invoeren. Van ieder pakket worden de resultaten van de leerlingen bijgehouden. Leerlingen die snel door de stof heen gaan, kunnen nog oefenen met de vrije opdrachten. Dit kan zowel op papier, als op de computer.</p>	<p>De Pakkettrainer gebruik je voor het inslijpen van het woordbeeld bij de woorden van je taalmethode. Wekelijks oefen je een serie opdrachten. Je bepaalt zelf met welke opdrachten en hoeveel opdrachten je wilt inzetten. Ook bepaal je of het programma een dictee afneemt, of dat je dat liever zelf doet.</p>

Materiaal/Methodiek	Doel	Hoe in te zetten
<p>Elkaar dictee geven</p> <p>Woorden van de week</p> <p>of</p> <p>woorden die door de leerkracht zijn geselecteerd.</p>	<p>Spelling oefenen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Elke leerling heeft een spellingschrift - Plannen in de weektaak - Het is tandemleren - De ene leerling geeft de andere 5 woorden op die geschreven moeten worden - Samen controleren of de woorden goed geschreven zijn - Niet goed: <ul style="list-style-type: none"> nog een keer opschrijven - Wel goed: <ul style="list-style-type: none"> wisselen

Materiaal/Methodiek	Doel	Hoe in te zetten
<p>Werkwoordspelling</p> <p>Zuid-Vallei</p> <p>Deel 4:</p> <p>Remediërend spellingprogramma</p>	<p>Werkwoordspelling extra oefenen.</p> <p>Deel 4 is voor de zwakke spellers in de bovenbouw</p>	<ul style="list-style-type: none"> - de leerkracht neemt een instapdictee af (een uitbreiding van het PI dictee) - Foutenanalyse maken - Bijbehorende oefeningen erbij zoeken en laten maken - Oefenen van de spellingsregel die hierbij hoort. - Controledictee afnemen

Materiaal/Methodiek	Doel	Hoe in te zetten
<p>Speciale Spellingbegeleiding</p> <p>Malmberg</p> <p>Indeling van de spellingproblemen in 5 spellingcategorieën als uitgangspunt. Bij deze indeling is recht gedaan aan zoveel mogelijk methoden, zodat ze naast elke andere spellingleergang als orthodidactisch middel gehanteerd kan worden. In totaal 64 spellingcategorieën worden aan de orde gesteld. De volgende 5 spellingcategorieën zijn als uitgangspunt genomen: Verdeeld over 3 mappen</p> <p>Map A:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klankzuivere woorden. • Bijna- klankzuivere woorden. <p>Map B:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Weetwoorden. • Analogiewoorden. <p>Map C :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regelwoorden. 	<p>Zorgverbreding in het aanvankelijk en voortgezet spellingonderwijs in primair en voortgezet onderwijs. Ondersteuning spellingzwakke kinderen vanaf de tweede helft van groep 3 tot en met groep 8. De mappen worden ook gebruikt in de 1^e klas van het voortgezet onderwijs en speciaal basisonderwijs.</p> <p>Planmatig werken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Problemen signaleren. • Problemen diagnosticeren. • Oplossingen voorbereiden. • Oplossingen uitvoeren. • Oplossingen evalueren. 	<p>Remediëring in de vorm van onderzoek naar de oorzaak van de spellingproblemen; uitgebreide instructie en mondelinge inoefening, gevarieerde schriftelijke opdrachten in kleine leerstapjes en controle op de extra investering. Is inzetbaar naast elke spellingmethode. Onderwijs op maat. Adaptief onderwijs.</p>

Materiaal/Methodiek	Doel	Hoe in te zetten
<p>Sprintplus</p> <p>Een uitgebreid software programma, dat kan helpen bij lees, schrijf en spellingproblemen</p> <p>Spelling hulpschriftje (individueel)</p>	<p>Compenseren en ook remediëren bij ernstige spellingproblemen</p> <p>Opzoekboekje (reminder) om spellingregels te leren en toe te passen.</p>	<p>Het programma spreekt uit wat je ingetypt hebt. Je hoort in veel gevallen de fouten die je maakt bij het intypen. Het programma heeft een woordvoorspeller (wanneer het begin van een woord getypt wordt toont Skippy een lijst met woorden die beginnen met de letters die reeds getypt zijn. Woorden kunnen gemakkelijk worden ingevuld door erop te klikken. Sprint werkt onder Word. Alle Word-teksten kunnen worden voorgelezen. Kinderen die moeilijk een verhaal schrijven kunnen zo toch een goed verhaal maken. Er zijn nog veel meer mogelijkheden, bijv. synthese lezen, samenvattingen maken. Een leerling moet wel een beetje vaardig zijn met het toetsenbord.</p> <p>Zwakke spellers krijgen hulpschriftje met voor hen moeilijke spellingregels, die ze ten allen tijde mogen gebruiken als opzoekboekje en handelingswijzer.</p>

Materiaal/Methodiek	Doel	Hoe in te zetten
<p>Woordenhaai</p> <p>(software)</p>	<p>Inoefenen van woordbeelden door speels oefenen</p>	<p>Woordenhaai versie 3.06</p> <p>Kinderen die moeizaam leren vanwege een leerprobleem of leerstoornis kunnen met Woordenhaai veel leren, mét de nodige uitdaging die spelletjes kunnen bieden en zonder risico op motivatieverlies. Het is dus zeer geschikt voor kinderen met dyslexie. Maar het is ook een goede oefening voor kinderen die in groep 3 moeite hebben met de spelling. Je kan zelf als beheerder precies bekijken welke woorden het kind moeilijk vindt en daar een lijst van laten maken en dan kan het kind er spelenderwijs mee aan de slag.</p> <p>Bijv; een kind in groep 3 heeft moeite met de mkm-woorden. Dan zoek je de lijst van aanvankelijk lezen, kopje: mkm-woorden op en dan kan het kind aan de slag.</p> <p>Bij fouten krijgen kinderen feedback, waarmee ze geleidelijk naar de goede oplossing toe worden geleid.</p>

Materiaal/Methodiek	Doel	Hoe in te zetten
<p>Woordenhaai (vervolg)</p> <p>(software)</p>		<p>Kinderen die zich goed ontwikkelen krijgen met Woordenhaai een extra stuk oefening. Die herhaling van de stof zorgt er voor dat de basiskennis voor lezen en spellen steviger wordt gelegd en met minder fouten kan worden toegepast.</p> <p>Kinderen die juist minder begeleiding nodig hebben, kunnen met minimale instructie zelf verder gaan met nieuwe spellingonderwerpen. Met Woordenhaai kunnen ze zelfontdekkend leren.</p> <p>De ervaring bij mij is dat kinderen de spelletjes lang leuk blijven vinden. Dat komt door de zeer grote afwisseling in spelen. (in totaal 36 spelen)</p> <p>Woordenhaai is methode-onafhankelijk, dus kan naast elke methode gebruikt worden.</p> <p>Een netwerkversie voor woordenhaai zou nog beter zijn, want nu kun je maar één computer gebruiken, want de cd moet er steeds in. Een netwerk voor maar 10 computers is echter wel 8 maal zo duur als één cd!</p>